

Situasjonsbasert handling, dialog og nærvær i musikk

Improvisasjon er å legge til rette for god kommunikasjon og samhandling i team. Dette er tydelig i samspillet mellom musikere, men også andre yrkesgrupper kan ha noe å lære av jazzens grunnleggende holdning: å være medskapende, risikovillig, og ikke altfor stor frykt for å gjøre feil.

Gjennom eksempler fra musikalsk samspill er intensjonen å løfte fram kunnskap og refleksjon fra improvisasjonspraksis, forhåpentligvis på en slik måte at dette kan inspirere til diskusjon og inspirasjon innen felter utenfor musikken.

Selve begivenheten- det uventede

«... Å handle, som om man er i ferd med å fremstille noe, å tenke, som om man er i ferd med å «trekke slutninger», er ensbetydende med, at man ikke tar høyde for selve det uventede, selve begivenheten» (H. Arendt, 2004/1958, s. 297) Arendt kalte det *natalitet* -å bli fritt-fødende i det «stående nå.» Knud E. Løgstrup kalte det *tilværelsesopplysning*. Det krever tilbakeholdenhet og sokratiske dyder ala kjærlighet, taushet, ydmykhet, humor, mot, disiplin og vennskap.

Improvisasjonsbeskrivelse

På spørsmålet "Hva er improvisasjon?" svarte jeg:

" ... det kan kort sies å være en årvåken situasjonsfornemmelse som er basert på dyp kunnskap og erfaring. Det er en **erfaringsbasert intuisjon**. Som fenomen kan vi si at det opptrer i alle menneskelige handlinger, fra å gå over gaten uten å bli påkjørt til å være et fenomen i for eksempel profesjonell musikkutøvelse".

**Følgende utdrag sto å lese i Rana Blad 27. juli 2002
under leserinnlegg:**

” Improvisasjon har virkelig ikke vært noe vilkår for overlevelse. Det har vært vilkår for det helt motsatte: spontane og ugjennomtenkte handlinger, hasard, feilberegninger, økonomisk undergang og andre katastrofer som i verste fall var definitive. Improvisasjonens verden har vært regnet som en dødssone som både småbrukere, industriarbeidere og deres etterkommere har forsøkt å holde seg borte fra uten at det alltid har lyktes...”

Sagt om improvisasjon

Uniped nr 3/2007, høyt profilert pedagog ved NTNU:

● **"Bare dette gjelder for alle gode forelesere: De vet at improvisasjonen vil bringe både dem og metoden i vanry. De vet at ingenting kan erstatte den komplette beherskelse av det aktuelle temaet eller emnet".**

I en Dagbladkronikk 12.august i år:"...så engasjerer den akademiske, pedagogiske eliten seg i begreper som "dekonstruktive lesninger", "frigjøring", "improvisasjon" og "skolen som karneval"".

AKSJONSFORSKNING-LÆRING

Francis Bacon: “for å forstå noe, må du forsøke å forandre det.”

Alle teoretiske forklaringer må ha en ende. Det er vanlig å oppfatte Aristoteles i retning av at han mente de øverste prinsippene i en teoretisk forklaring - ens ytterste, primære fordommer om man vil - måtte være selvinnlysende sanne, gitt for forståelsen gjennom en slags spontan, intuitiv innsikt eller forståelse. Denne spontane, intuitive innsikt hos Aristoteles er imidlertid ikke gudgitt, men utvikles over tid, gjennom praktisk erfaring.

WITTGENSTEIN (AKSJONSFORSKNING)

Hos Wittgenstein føres praktisk erfaring tilbake til en slags ubegrunnet praksis, dvs.: Sånn som dette er rett og slett slik vi gjør det her blant de som er slike som oss, dvs. gjør som oss.

Ytterligere begrunnelse finnes ikke. Vi forstår det vi kan gjøre og får til, og ukjente fenomener må gjøres begripelige ved å si at de minner om noe av dette kjente som vi gjør og kan og oppfører seg slik og slik og som vi derfor forstår sammenhengen i.

Teori og praksis

- **“TEORI ER NÅR MAN FORSTÅR ALT, MEN INGENTING VIRKER”**
-
- **“PRAKSIS ER NÅR ALT VIRKER, MEN INGEN FORSTÅR HVORFOR”**
-
- **“PÅ DENNE STASJONEN FORENER VI TEORI OG PRAKSIS SLIK AT ININGENTING VIRKER OG INGEN FORSTÅR HVORFOR”**

Viktige betingelser for læring

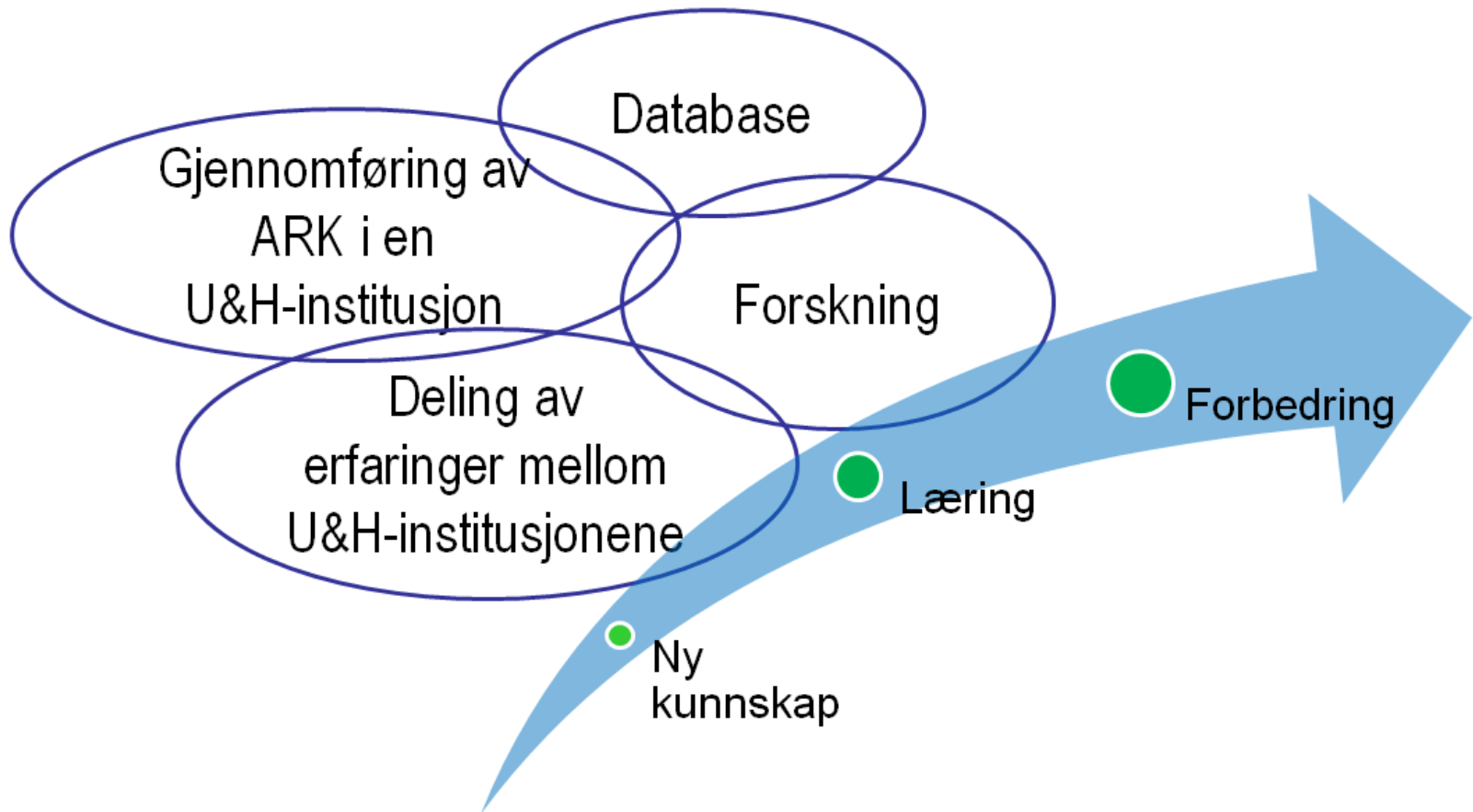
- Situasjonsforståelse
- Årvåkenhet
- Oppmerksomhet
- Lytting
- Strategi

Albert Einstein: *"I never teach my pupils. I only attempt to provide the conditions in which they can learn."*

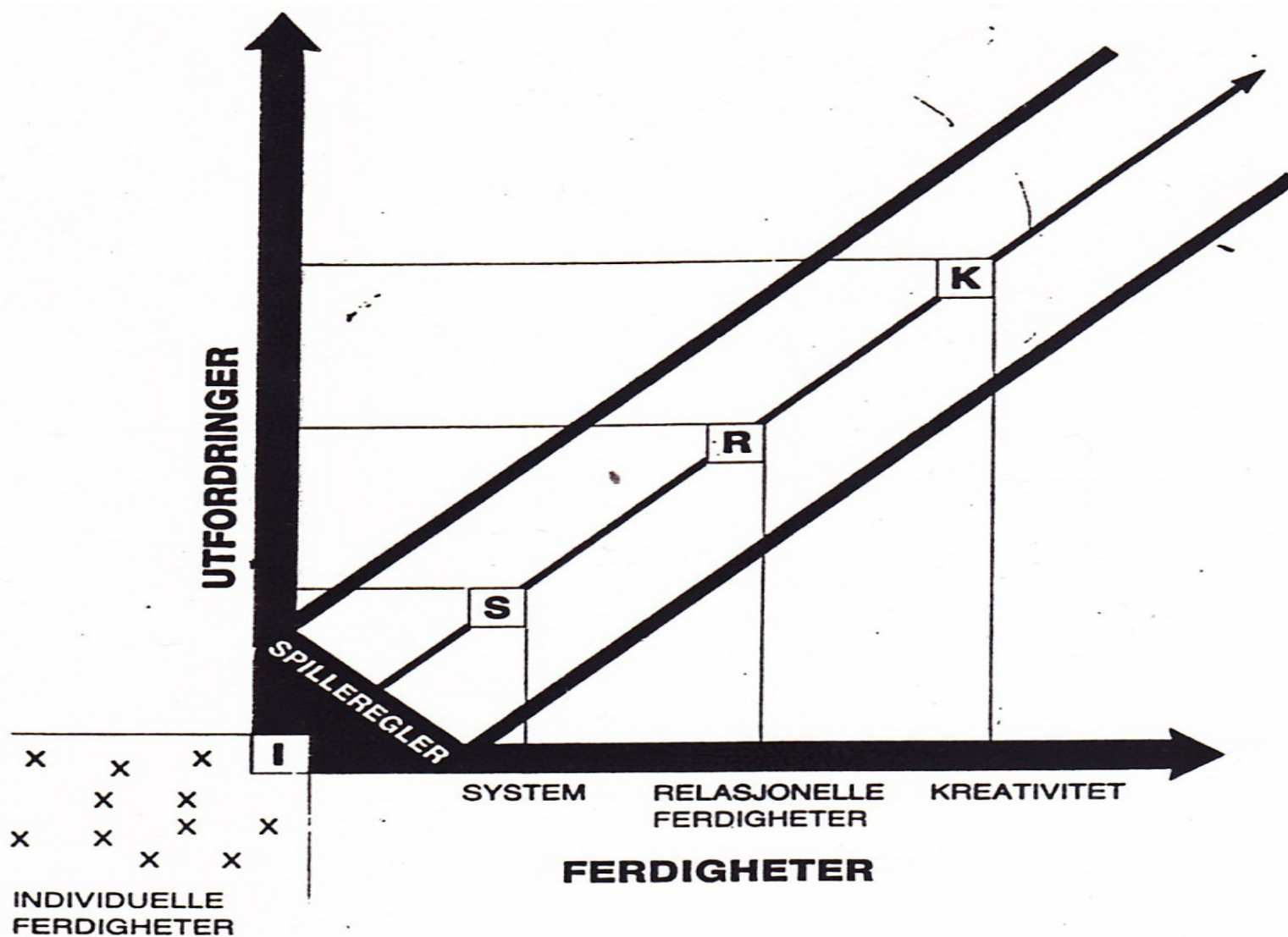
Det uventede og uforutsigbare

Edgar Morin(fransk filosof) skriver i 1999: «Om vi endelig kunne fjerne illusjonen at vi kan forutsi menneskelige hendelser, ville det være en vesentlig intellektuell bragd. Fremtiden er åpen og uforutsigbar...Dette burde få oss til å mentalt vente det uventede og forberede oss på det. Alle som har ansvar og befatning med utdanning må være beredt til å gå i fronten for å håndtere usikkerhet i vår tid.»

ARK

Utfordringer-ferdigheter

Asplund

Det dialogiske står sentralt i all improvisasjon. I alle dialogformer er en viss usikkerhet alltid tilstede fordi man vet ikke ”resultatet” før deltakelsen i dialogen er avsluttet. Dette uttrykkes på en fin måte av Asplund:” Jag vet inte vad jag har sagt innan du har svarat och du vet inte vad du har sagt innan jag har svarat. Du visar mig vad jag har sagt och jag visar dig vad du har sagt” (Molander, 1996)

Paul F. Berliner

“Improvisation involves reworking pre-composed material and designs in relation to unanticipated ideas conceived, shaped, and transformed under the special conditions of performance, thereby adding unique features to every creation.”

Lee Konitz

‘That’s my way of preparation
– not to be prepared. And that
takes a lot of preparation!’

Autumn Leaves

(Les Feuilles Mortes)

Music by Joseph Kosma
English Lyric by Johnny Mercer

Med. Swing

A

*C*_{Mi}⁷ *F*⁷ (*B*_{Mi}⁷ *E*⁷ (*B*_{MA}⁷ *E*^{b7})

The fall - ing leaves _____ drift by my win - dow, _____ The au - turn

*A*_{Mi}^{7(b5)} *D*⁷ *G*_{Mi}

leaves _____ of red and gold; I see your

*C*_{Mi}⁷ *F*⁷ (*B*_{Mi}⁷ *E*⁷ (*B*_{MA}⁷ *E*^{b7})

lips, _____ the sum - mer kiss - es, _____ The sun - burned

*A*_{Mi}^{7(b5)} *D*⁷ *G*_{Mi}

hands _____ I used to hold. Since you

B

*A*_{Mi}^{7(b5)} *D*⁷ *G*_{Mi}

went a - way _____ the days grow long, _____ And soon I'll

*C*_{Mi}⁷ *F*⁷ (*B*_{Mi}⁷ *E*⁷)

hear _____ old win - ter's song, _____ But I

*A*_{Mi}^{7(b5)} *D*⁷ *G*_{Mi} (*D*⁷/*F*[#]) *C*⁹ *F*_{Mi}⁷ *B*^{b7}

miss you most of all, my dar - ling, _____ When

(*A*_{Mi}^{7(b5)} *E*_{MA}⁷ *D*⁷) *A*_{Mi}^{7(b5)} *D*⁷(*F*[#]) *G*_{Mi} (*G*⁷)

au - turn leaves start to fall.

Melody is freely interpreted rhythmically

Syv karakteristiske trekk ved jazzimprovisasjon

Utdrag fra FRANK J. BARRETT (ORGANIZATION SCIENCE/VOL.9. NO.5. 1998):
"CREATIVITY AND IMPROVISTION IN JAZZ AND ORGANISATIONS:
IMPLICATIONS FOR ORGANIZATIONAL LEARNING."
(Oversettelse B. Alterhaug)

- 1. Utfordrende kompetanse: å bryte vanemønstre**
- 2. Se på feil som en kilde til læring**
- 3. Minimale strukturer som åpner for maksimal fleksibilitet**
- 4. Fordelte oppgaver: kontinuerlig forhandling for å oppnå dynamisk synkronisering**
- 5. Å skape form i retrospekt**
- 6. Sosial tilhørighet i et praksisfellesskap**
- 7. Veksling mellom å være solist og å akkompagnere**

Implikasjoner for kontekster utenom jazz

- 1. Øk informasjonsprosesseringen under og etter at handling er iverksatt**
- 2. Utvikle provokativ kompetanse: ekspansive kreative og hyppige innspill/brudd som foranledning til å nå ut til ukjent terreng**
- 3. Sikre at alle får anledning til å lede, være solist, med jevne mellomrom**
- 4. Utvikle generøse og støttende holdninger**
- 5. Skape organisasjonsplaner som gir overlappende informasjon**
- 6. Skape organisasjonsklimaer som verdestter feil som en kilde til læring**
- 7. Utvikle seriøs lek: for mye kontroll hindrer flyt**

-Albert Einstein

Imagination is more important than knowledge.

For while knowledge defines all we currently know and understand, imagination points to all we might yet discover and create.

Improvisasjon i arbeidslivet

I arbeidslivet kan improvisasjon forstås som evnen til å finne lokale løsninger på situasjonsspesifikke utfordringer som det ikke finnes forhåndsgitte løsninger på i virksomhetens programmer, planer, regler og kvalitetsikringsprosedyrer. Evnen til å finne lokale løsninger "on the spot" blir imidlertid sjeldent *offisielt* anerkjent i arbeidslivet, tvert i mot er det en tendens til å se improvisasjonsatferd som "illojalt" og som brudd på virksomhetens kanoniserte, offisielle styringssystemer. Improvisasjonsatferd blir da gjerne utført i det skjulte av de som står nærmest problemene, som en ikke-kanonisert kunnskap som man tar i bruk for å løse lokale utfordringer.

Da det i et arbeidsliv i stadig endring er umulig å utvikle fullstendige styringssystemer som kan gi løsninger på enhver tenkelig situasjon, er det nødvendig å anerkjenne improvisasjonskunnskap som en viktig og uunngåelig aktivitet som man må øve seg opp til. God improvisasjon krever trening, også i arbeidslivet.

**Dr. med Carl Schiøtz uttalte til bladet
Dansen i 1926:**

**«Jeg anser den typiske jazzmusik som
smagsfordervende - men den gaar
over. Lignende vrøvl som f.eks
kubisme i maleriet er alt gaaet over.
At europæer svinger seg mens en
neger «spiller» det ellers edle
instrument violinen er meg en
vederstygghet. De sorte fingre
maa ikke besudle strengeleken.
En neger skal slå tam-tam. Punktum.
Og den hvite mand og kvinde skal ha
civiliserte fordringer til musik.»**

IKUJIRO NONAKAs SECI-modell: (the knowledge-creating company)

Sosialisering: Fra taus til taus

Mesterlære som et godt eksempel på sosialisering; lærer faget ikke gjennom språk, men gjennom observasjon, imitasjon, og praksis.

Eksternalisering: Fra taus til eksplisitt (Artikulering)

Eksternalisering er å omdanne taus kunnskap til eksplisitt kunnskap. Eksplisitt kunnskap fanger aldri opp alle aspektene ved den tause kunnskapen. Eksternalisering er nøkkelen til kunnskaps-skaping, fordi det skaper nye eksplisitte konsepter fra taus kunnskap.

Kombinering: Fra eksplisitt til eksplisitt

Kombinasjon å kombinere forskjellige deler eksplisitt kunnskap til ny eksplisitt kunnskap. Det kan for eksempel være å klippe ut en bit av en tekst og lime den inn i en annen tekst, eller å legge musikk til i et videoklipp.

Internalisering: Fra eksplisitt til taus

Internalisering er å gjøre eksplisitt kunnskap til taus kunnskap, og med det mener Nonaka at man gjør praktisk bruk av den eksplisitte kunnskapen. Det handler om "learning by doing": ny kunnskap!

When I'm sad I just sing,
and then I realize my voice
is worse than my problems.

